

Kurier Poznański
wychodzi codziennie z wyjątkiem poniedziałków i dni poświęconych
Redakcja:
przy ulicy św. Marcina nr. 16.
Administracja & Ekspedycja:
przy ulicy św. Marcina nr. 16 w Drukarni
Kuriera Poznańskiego.

WIELKI POLSKI

Wtorek 16 kwietnia 1889

AJENCYA KURYERA POZNAŃSKIEGO:

Reichmann i Frenzel, w Warszawie ulica Senatorska 54. — R. Kossow w Berlinie, Frankfurcie s. M., Hamburgu, Lipsku, Monachium, Norymberdze, Pradze, Strassburgu Stuttgartu, Wiedniu, Wrocławiu, Zurichu. — Messenstein & Vogler: w Bazylei, Dreźnie, Gdańsku, Halli n. S., Hanowerze, Genewie, Kandydnie (Chemnitz), Kolonii, Lubecy, Norymberdze. — Kavas Laffitte & Comp. w Paryżu place de la Bourse 8.

Poznań, 15 kwietnia.

Petersburski „Prawit. Wiest” w sprawie wyprawy Aszynowa

W sobotnim numerze urzędowego „Prawit. Wiest” ogłoszono znane francuzki urzędowe dokumenta, dotyczące sprawy Aszynowa, a nadto wydruk z raportu rosyjskiego wicekonsula w Karlsruhe, Iwanowa, delegowanego czasu swego przejazdu rosyjskie do Suezu, dla aresztowania Aszynowa i jego towarzyszy. Dokumenta te objaśniają szczegóły całego zajścia w Sagalii.

Iwanow zawiadał rząd swój, że widział się z francuzkim admirałem Olym i kapitanem statku „Prinamerg” Veronem. Admirał ze wzruszeniem opowiadał o całym wypadku i gdy dotknął szczegółu, że dzięki zuchwałości uporowi Aszynowa, troje dzieci, dwie kobiety i jeden mężczyzna padli jako ofiary, głos jego miał zadreć, a łzy miał w oczach.

Kapitan Veron z dzielnikiem czynności w rękach objaśnił wicekonsulowi, że znane rząd francuzkiemu zdania oznajmione były Aszynowemu po dwa razy, 21 i 30 stycznia. Po raz trzeci kapitan wydał zanieżenie wraz ze stanowczym ultimatum 5 lutego. Z pokład statku w Karlsruhe, Iwanow osobiste widział, jak dragoman doręczał list Aszynowemu.

Upływie dłuższego nawet, niż było zastrzeżone czasu, dano pierwszy strzał umiśnie wysoce skierowany. Wówczas w obzbie Aszynowa flagę cokolwiek spuszczone, lecz ją wkrótce poniesiono ponownie. Na to zuchwale wyzwanie rozpoczęto ze strony francuzkiej z odległości 1000 metrów regularny ogień, a po 11 minutach Aszynow wywiesił „białą chorągiew”.

Pomimo to wysłanemu odczerowi francuzkiemu Aszynow oświadczył, że nigdy nie zgodzi się na opuszczenie zbduwanego blokadu. Kapitan chciał wysłać lekarzy, lecz gubernator Oboku p. Legard przestrzegł go, że nie ręczy za ich życie.

Veron przelozyl bombardowanie nad wyparci szturmem, przekonywał, że to ostatnie do krwawej jeszcze doprowadziłoby katastrofę.

Nazajutrz nadpłynął admirał z eskadry; — wysadzone na brzeg 300 ludzi, a kozacki blokadu został zajęty bez oporu. Większość Rosyan rada była z powrotu do ojczyzny z wyjątkiem ojca Paisiego, samego Aszynowa i kilku innych.

Archimandryta mieszkał w kajucie francuzkiego kapitana, i u niego się siewował. Na zachowanie się Rosyan kapitan nie miał powodn się uskarżać z wyjątkiem na samego Aszynowa, przywodzącego wszystkich Francuzów do niecierpliwości swem ciagle zuchwalstwem.

W wysłuchaniu opowiadania Verona, Iwanow odwiedził współziomków. Znacznie bardzo większość cieszyła się z powrotu i widocznie zadowolona była z obchodzenia się z nimi na statku. Niektórzy towarzysze Aszynowa zachowali wprawdzie do niego zaufanie, więcej wykształcony jednak myślił o tem, aby się go pozbyć o rychło.

Towarzysze Aszynowa Białejaw opowiadał Iwanowowi, że wszystkie papiery odbierane przez Aszynowa od Francuzów były otwierane przez żono dowódcy w obecności jego tylko i Paisiego.

Z drugiej strony jednocześnie stroniacy Aszynowa w złożonej skardze obwiniali Iwanowowi, że wszystkie papiery odbierane przez Aszynowa od Francuzów były otwierane przez żono dowódcy w obecności jego tylko i Paisiego. Z drugiej strony jednocześnie stroniacy Aszynowa w złożonej skardze obwiniali Iwanowowi, że wszystkie papiery odbierane przez Aszynowa od Francuzów były otwierane przez żono dowódcy w obecności jego tylko i Paisiego.

Aszynow przytem twierdził jeszcze stanowczo, że Francuzi zrabowali go i wartość przedmiotów zagrabionych i nie miałego gotowizna przewyższająca 45,000 rubli Francuzi, aby Iwanow w obecności kapitana francuzkiego statku otworzył protokół swoje go pakunku i spisał protokół o poniesionych przez niego stratach; czego jednak bez namysłu Iwanow nie odmówił, nie mając do tego prawa na pokładzie obcego statku.

Podczas przedławiania, prócz bagażu, znalazło się 150 palaszy i tyleż sztuk broni palnej różnego systemu, wiele bar-

dzio szkrzynek z nabojami i prochem, a w jedno ze szkrzyń kartaczożniwa, której jednak Iwanow nie oglądał. Na wniosek kapitana statku „Zabijak” Paisyusz i Aszynow zgodzili się, aby nie zabierać różnych nadspytanych zapasów i ładunków bez wartości.

Przed opuszczeniem pokładu „Zabijaki” Iwanow uprzedził kapitana, że drugą cała składa się z dwóch nieprzyjaznych sobie party i dla tego nadber pilnie czuwać trzeba nad niemi.

Ze swój stronę „Praw. Wiestnik” powstrzymuje się od wszelkich komentarzy.

Telegramy.

Brema, 13 kwietnia. Dyrektora „Lloyda” tel-grafie, że statek „Oiga,” któremu towarzyszył statek Lloyda „Lubeka” przybył do Sydney.

Tydzia, 13 kwietnia. Wskutek zarwania się grobli w żuławach, nastąpił tu wielki wylew wody. Na zagrożonych miejscach pracuje bezustannie 200 żołnierzy.

Paryz, 13 kwietnia. Oskarżenie skierowane przeciw Boulangerowi ma zostać wystosowane także i przeciw pp. Laisant, Laguerre, Naquet, Dillon, Rochefort a prócz tego i kilku dziennikarzom.

Paryz, 13 kwietnia. Pierwotniczym komisji śledczej trybunału senackiego zamianowano p. Merlin.

Związek prawicy parlamentu jednogłośnie uchwalił protest przeciw mianowaniu senatu na trybunał, ponieważ jest to parotia sprawiedliwości.

Paryz, 13 kwietnia. Senat zatwierdził kilka projektów do praw — mianowicie zaś kredyty na kosztą jubileuszowych uroczystości pamiątki roku 1789 — następnie zaś orzeczył posiedzenia aż do 14 maja. — Według gazetki misja śledcza pracować będzie najmniej miesiąc nad przygotowaniami do publicznego śledztwa.

— Pogrzeb p. Chevreula odbył się nader świetnie, udział w nim wzięły naczelne władze i wiele znakomitych osobistości.

Paryz, 13 kwietnia. Według gazety „Paris, ma tymczasowo zarządca banku „Comptoir d'Escompte” udać się w poniedziałek do Londynu, aby się porozumieć z bankami angielskimi co do rozwiązania różnych kontraktów.

Paryz, 14 kwietnia. Dzisiaj odbył się we Wersalu bankiet bulanzystów. P. Laguerre odczytał pismo, w którym Boulanger oświadcza, że błąd r. 1889 korekcyjnie demokratycznie. Tylko rozczepispolita może utrzymać te reformy, ona tylko pogodziła zioła powaśnione stronniczo. Nie można jednak znosić rozczepispolity parlament, ciągnąc niemoc wytwarzającą. Boulanger wznosi toast na cześć polepszenia życia ludu, na jedność wszystkich prawdziwych Francuzów pod rządami rozczepispolity.

Londyn, 13 kwietnia. Według dozwolenia w bilna Rentera, przybyli do Sydney na pokładzie „Lubeki” komendant, 2 oficerów i 300 matkój zatopione go statku „Adler”, jako i oficerzy rozbitego pancernika „Eber.” Wszyscy oni udają się w dniu 24 b. m. do Niemiec na pokładzie parowca pocztowego „Habsburg.”

W Apri pozostała straż złożona z 100 marynarzy dla chronienia interesów niemieckich. Między krzywotami nie ma chwilewo zatargów a Mataafa rozpuścił większość część swych wojowników.

Wiedeń, 13 kwietnia. „Wiener Zig.” publikuje tekst nowej obronnej ustawy, sankcjonowanej przez cesarza.

Wiedeń, 13 kwietnia. „Polit. Corresp.” pisze z Białogrodu, że dotychczasowy tamtejszy rosyjski minister rezjenty, pan Persiani, doręczył rejentom akredytywę swą na posta, oświadczył, że podwyższenie to jest dowodem sympatyj cara dla młodego króla i rejentów. F. Ristio oświadczył, że rejent i rejentostarszy są oświadczeni między serbskim a rosyjskim narodem.

Peszt, 13 kwietnia. Izba panów zatwierdziła na dzisiejszem posiedzeniu konwencya o kanal suezki jako i projekt regulacyi prac okolo „Żelaznej bramy” a wreszcie i ustanowienie pierwszej węgiersko-galicyjskiej linii kolejki, i linii kolejki zachodnio-węgierskiej. Następnie odroczyła się Izba aż do upływu świąt wielkanocnych.

Tryest, 13 kwietnia. Wskutek strejku robotników w arsenałe „Lloyda” za-

panowało tu zupełnie bezrobocie — spokój jednak nie zakłócono.

Rzym, 13 kwietnia. Dziennik „Fraccassa” pisze, że co do podróży króla do Berlina nie jeszcze nie postanowiono.

Rzym, 12 kwietnia. Na dzisiejszem posiedzeniu parlamentu interpelował dep. p. Breganza ministra wojny co do tego, jak zamysła on uregulować położenie w Afryce w obec zmian, jakie zaszły w Abyssynii.

Warszawa, 13 kwietnia. Na mocy ukazu cesarskiego we wszystkich pułkach kawalerskich, liczących po sześć szwadronów, zniesiony zostaje urządnik korneta, a natomiast dodany zostaje do każdego z powyższych pułków młodszy oficer sztabowy. Rozporządzenie to dotyczy również i pułków szwoleżerów oenburskich, sybirskich, uralskich i zabajkalskich.

Bern, 13 kwietnia. Na zakończeniu seyyi rad związkowych wyraził przewodniczący rady stanów, p. Schoch, życzenie, aby dzieło miłości bliźniego, t. j. ustawa o międzynarodowej obronie robotników fabrycznych mogła przyjść do skutku.

Feszt, 15 kwietnia. Pisza pogożwał wczoraj urzędowi ministerstwa finansów, którzy udali się następnie do pana Weckerle. Tenże mówił o konieczności nowożytnego ulepszonego systemu w administracyi finansów, umiejscę dbać o interesa skarbu i zasady konstytucyjne.

Monachium, 15 kwietnia. „Allg. Zig.” zaręcza, że rząd bawarski nie odzyska „aroganckich” wywołów „Monteur de Rome” w sprawie odpowiadającej monarham Biskupów, ponieważ „Monteur” od dawna utracił charakter urzędowego organu Wajtkau.

Paryz, 15 kwietnia. W chwili, kiedy pp. Laguerre i Leherisse opuszczali nocną wersalską, pojazd ich zatrzymany został przez komisarza policyi i zawiadzony do urzędu mera. Za powozem cisnęły się z krzykiem tłumy publiczności. Przed urzędem mera żołnierze bagnety, aby powstrzymać tłumy, powołując się na nietykalność swą protestowali przeciw całem zajściu. Po spisaniu protokołu puszczone ich na wolność.

Białogrod, 13 kwietnia. Doniesienie wiedeńskiej „Correspondence de l’Est” o rzekomej jakiejś ugody między królem Milaenem wraz z rejencją a członkami gabinetu serbskiego ma być zupełnie bezpodstawnem.

Zofia, 13 kwietnia. Biuro Rentera donosi, że oddanie przez barona Hirscha zarząd kościelnych wschodnich bankowi ośmiu niemieckim uważane jest wprawdzie za pewne, lecz dotychczas ani do W. Porty, ani do rzeczonoego banku nie nadeszło odnośne urzędowe zawiadomienie z Paryża, gdzie rokowania w tej sprawie wciąż jeszcze trwają.

Kairo, 14 kwietnia. Według rachunków z miesiąca marca wyrosła wartość złota w Anglii 97,000 funtów. Drugi sekretarz tutejszego angielskiego naczelnego konsulatu, p. Portal, wyjechał do Zanzylaru dla przejścia tamtejszych konsularnych czynności w czasie nieobecności jeneralnego konsula, p. Smitha.

Zanzylar, 13 kwietnia. Depesza nadesłana tudotąj przez misjonarzy angielskich donosi, że z wnętrza kraju kraj przybyli misjonarze angielscy do Bogomolu. Bushiri ma się układać z kapitanem Wissmannem w sprawie zawarcia pokoju.

* W oryginalnym sposobie tłómaczy „Nord. Allg. Zig.” powód nieprzyjaźni deputacyi pleszewskiej. Pisze ona pomiędzy innymi, co następuje: „Prawda w tej sprawie jest po prostu taka, że deputowany Motty prosił dla barona Chlapowskiego o audyencya na piątek i że ten też ją otrzymał. O umówionej godzinie stawili się atoli baron Chlapowski nie sam, lecz w towarzyszeniu większej deputacyi (dwóch towarzyszyw!!). Przyjechał też ostatni odwołano naturalnie ze względów, wynikających z samego położenia rzeczy, natomiast baron Chlapowski mówił, jak sobie tego życzył, z ministrem i miał sposobność wzięcia mu zamówionej(!) przez „Germania” petycji. Nie zdołaliśmy przynieść do „Germanii” przyzwany w ostatnim zdaniu, gdyż czytelnicy sami będą umieli ocenić jego wartość, — zapytajmy jedynie, jakim

sposobem może organ kanclerski towarzysztwo złożone z trzech osób nazywać „większą deputacyą?” Co do innych twierdzeń urzędowego dziennika mogliby nam dostarczyć wiarogodnych wyjaśnień jedynie pp. sędzia Motty i Józef Chlapowski.

* Z powodu ścięto w świat puszczony bójki o zamiarze utworzenia arcybiskupstwa berlińskiego odbiera „Germania” z archidiecezyi naszej następujące szczegóły o dotyczących tego samego przedmiotu dawniejszych zakusach rządu pruskiego, które tutaj z obowiązku dziennikarskiego powtarzamy, jakokolwiek prawdziwość ich rzeczy to wliż z naszych czytelników znane już są od dawna kładnią. „Nie należy zapominać — pisze korespondent „Germanii” — że projekt utworzenia arcybiskupstwa w Berlinie już około roku 1860 lub krótko potem wetylowany był przez rząd pruski w innych celach. Rzecz miała się, jak następuje: Kardynałowi Antonelliem przedłożył pruski poseł, że rząd zamierza z powodu zwązkości czyż katolików w Berlinie natralnie aprobatę Kardynała. Jako granice nowej diecezyi wyznaczono wielką część diecezyi wrocławskiej i chełmińskiej. Kardynał zgodził się na to. Jako kandydat na nowa arcybiskupia stolicę zaproponowany został Arcybiskup gnieźnieński ks. Przyniski z powodu swego charakteru jako legatus natus (nuncjatura f.), który także zgodził się na propozycję, tak samo, jak Antowicz. Teraz dopiero zwrócono ze strony pruskiej uwagę na to, że diecezye wrocławskie i chełmińskie przed odstąpieniem wielkich części nowej diecezyi berlińskiej, zanadto się zmniejszyły, i dla tego zaproponowano: rozdzielić diecezyę poznańską i gnieźnieńską. Poznań przyłączyłoby do Wrocławia, a Gniezno do Chelmska.”

Kiedy Arcybiskup Przyniski dowiedział się o tych propozycjach — mówi dalej korespondent „Germanii” — wysłał natychmiast ks. kanonika Kozłomina do Rzymu, a ten umiał sprawę w takich barwach przedstawić Ojcu św. Piusowi IX, że Kardynał Antonelli otrzymał bezwzględnie rozkaz, aby w sprawie tej zerwał natychmiast wszelkie układy z rządem pruskim.

O ile wiemy, to korespondent „Germanii” czerpał z wiarogodnych relacyi.

Kongregacye dekanalne. Świeżo zasłże wypadki w Prusach Zachodnich i w Gnieźnie karania świadków karą więzienną za to, że wzburali się zeznaczą w języku niemieckim, powołał nas do ponownego rozpatrzenia praw, jako przysługują osobom polskiej narodowości, występującym jako strony lub świadkami przed sądami pruskimi. Kwestya ta tem dla nas ważniejsza, że sądcy wyższych instancyj sprawy wcale nie rozpatrywały, bo poszkodowani, jak n. p. księgarz Ignacy Piotrowicz z Gnieźna zażalenia do wyższej władzy nie zrobili, kara więzienna spokojnie odsiedział i z wrodzoną całem naszem narodem pokorą nawet o krzywdę swoją się nie pomyślał.

Podług istniejących przepisów prawnych nie przysługują sądowni prawa karnego nikogo za to, że wzburza się mówić po niemiecku. Prawo o konstytucyi w § 187 wyraźnie przepiśnie, że skoro sprawa toczy się z osobami niemieckimi językiem nie władającymi, nateżnacznicy przysługują tłumacza. Zachodzi pytanie, kogo należy uważać jako władającego i rozumiejącego językiem.

Widły komentarz do procedury cywilnej poważnych prawników Wilnowskiego i Lewego odpowiada na pytanie to na stronie 1121, w ten sposób, że językiem niemieckim nie władają, kto nie chce wyrazić tego, co wyrażać imie i zamiar i że ten tytuł uchodzi w obec prawa jako umniejszący po niemiecku, który bezwarunkowo rozumie rzecz powiadań.

Wspomniał również miesiąc wstępnym wspomnianym prawnicy, że stopień umniejszenia języka niemieckiego ocenia nie to inny, tylko sąd sam. Nieustosunkowanie Piotrowiczowi kary bijej wiece w oczy, bo jeżeli, jak w dawniejszym naszym artykule traktującym tę samą sprawę twierdziliśmy, Piotrowicz nie znał różnicy pomiędzy czasownikami „gehen” a „kommen”, to nie można o nim powiedzieć, aby bezwarunkowo niemieckim językiem władał. Dalej w kwestyi Pio-

Przedpłata kwartalna
wynosi w Poznaniu marek 4, na wszystkich pozostałach osiemnastego niemieckiego i biskupa Dunin w tryumfie podjętych do swych ożwiekie i gły Kościół nasz wielkopolski wyszedł zwyciężco z tych zapasów, zaczęto naprawiać, co było złego w organizacyi i zyczących kościelnych, a pomiędzy innymi zwrócono także uwagę na kongregacye dekanalne i wydano wyżej wspomnianą instrukcyę.

Coza ogłoszeń
wynosi 15 fenarów od drobnego studniolanzowego wieszca. — Beklany po 80 fen. od wieszca. — Przekład na język polski bezpłatnie.

Nie wiemy z jakich powodów instrukcyę z roku 1851 w szóstym i siódmym dziesiątku naszego wieku posła w zapomnienie, i dopiero teraz dekretem Najprzewielebniejszego księdza Arcypasterza z dnia 6 marca 1889 r., po usunięciu nieodpowiednich szczegółów duchowieństwu przypominaniem zostało.

Faktem jest, że kongregacye dekanalne mimo całej doniosłości i znaczenia swego, straciły w ostatnich lat dziesiątkach wieki ze swego znaczenia, wzięcie udziału w tych samych umiędziach, lub uswanie się od nich lekko traktowano, że zjeżdżano się na nie późno, lub wyjątkowo wcale nie, — że urządzenie ich nie było jednolite, i że w skutek tego korzyść z tych kongregacyj płynąca wielką być nie mogła.

Rozporządzenie arcybiskupie zaprowadza w tym względzie pewien ład i porządek, naznacza, że kongregacye te mają się odbywać corocznie, w każdym roku w innym kościele, kolejno według porządku w tubryceli przepisanego, że się odbywać mają w maju lub październiku, że się mają rozpoczynać o godzinie 7 z rana spowiedzią kapłanów, i że księstwa dalszej mieszkający już dzień poprzednio do bliżej zamieszkałych konfratrów przybyć mają, aby na czas zdążyć mogli.

Dalej kładzie rozporządzenie we wszystkich szczegółach nabożeństwa i porządku obrad, a także i w sprawie, że rozporządzenie to Najprzewielebniejszego Arcypasterza w kołach duchownych mile zrobilo wrazenie i z wdzięcznością przyjęte zostało.

Ponieważ to sprawa czysto duchowna, dla tego poprzestajemy na tej wzmiance zapisując tylko sam fakt, w szczegółach w rozporządzeniu arcybiskupim rozprawdzony.

Kwestya języka polskiego w postępowaniu sądownem. Świeżo zasłże wypadki w Prusach Zachodnich i w Gnieźnie karania świadków karą więzienną za to, że wzburali się zeznaczą w języku niemieckim, powołał nas do ponownego rozpatrzenia praw, jako przysługują osobom polskiej narodowości, występującym jako strony lub świadkami przed sądami pruskimi.

Kwestya ta tem dla nas ważniejsza, że sądcy wyższych instancyj sprawy wcale nie rozpatrywały, bo poszkodowani, jak n. p. księgarz Ignacy Piotrowicz z Gnieźna zażalenia do wyższej władzy nie zrobili, kara więzienna spokojnie odsiedział i z wrodzoną całem naszem narodem pokorą nawet o krzywdę swoją się nie pomyślał.

Podług istniejących przepisów prawnych nie przysługują sądowni prawa karnego nikogo za to, że wzburza się mówić po niemiecku. Prawo o konstytucyi w § 187 wyraźnie przepiśnie, że skoro sprawa toczy się z osobami niemieckimi językiem nie władającymi, nateżnacznicy przysługują tłumacza. Zachodzi pytanie, kogo należy uważać jako władającego i rozumiejącego językiem.

Widły komentarz do procedury cywilnej poważnych prawników Wilnowskiego i Lewego odpowiada na pytanie to na stronie 1121, w ten sposób, że językiem niemieckim nie władają, kto nie chce wyrazić tego, co wyrażać imie i zamiar i że ten tytuł uchodzi w obec prawa jako umniejszący po niemiecku, który bezwarunkowo rozumie rzecz powiadań.

Wspomniał również miesiąc wstępnym wspomnianym prawnicy, że stopień umniejszenia języka niemieckiego ocenia nie to inny, tylko sąd sam. Nieustosunkowanie Piotrowiczowi kary bijej wiece w oczy, bo jeżeli, jak w dawniejszym naszym artykule traktującym tę samą sprawę twierdziliśmy, Piotrowicz nie znał różnicy pomiędzy czasownikami „gehen” a „kommen”, to nie można o nim powiedzieć, aby bezwarunkowo niemieckim językiem władał. Dalej w kwestyi Pio-

rozważa się nie miał wcale sposobności przekonania się u tegoż o stopniu znajomości języka niemieckiego wysłać kogoś najmiej przed przesłuchaniem na mowy twierdzenia sandarsa, że to świadkiem na kortazarz po niemiecku mówił.

Lecz pomijając ten specyjalny wypadek, nie da się karanie osób za to, że wabrani są po niemiecku przed sądem, właśnie naciąganie wysłać kogoś na tego nie można żadną miarą podciągać, jako że zbrodliwa iła karna sądu ziemianckiego w Gnieźnie, pod nieprzyzwolite zachowanie się (sic!), przewidziane w § 179 prawa o konstytucji sądów. Paragraf ten karze tylko *dokonywaną* rasę nieprzyzwoloność, a sejmowi nie przysługuje po przedziwności, nie może w ogóle narządzić przekonania, czy świadek umie po niemiecku i czy popelnia rzekomo nieprzyzwoloność, zaprzeczając tę umiejętności. Prawniczo nie można więc pod żadnym względem skonstruować sobie racji do wyeliminacji kary więziennej na śledztwo, choćby chętny zdawać zeznanie w języku polskim.

Pomimo tego niektóre sądy praskie w naszym Księstwie obstarajają przy zasadzie przyjętej przez izbę karną sądu ziemianckiego w Gnieźnie; wiemy z wiadomego źródła, że niejednaki sąd praski przypomina świadka do mówienia po niemiecku opowiedział mu, że Ignaceo Piotrowicza wsadzono za to, że nie chciał po niemiecku mówić, na 24 godzin do zresztu.

Ze stawienie przed sobą świadków Piotrowicza i Kłopotkowskiego gwałtownie do zeznawania w języku niemieckim bez względu na to, czy zna dostatecznie język ten, czy nie — leży jak na dłoni. Przez to narazą się niewątpliwie pewność, powagę i bezpieczeństwo całego prawodawstwa, bo wielka liczba rodaków narodowych, ale w interesie państwa, w rozumieniu się z Niemcem nie ułczy lub w piwni, lecz nie umie tyla, aby oddać dokładnie i wnie rzec, w której choć często o życie, szczęście lub honor całej rodziny.

W obec wytworzącej się procedury należy nam koniecznie zająć odnośnie stanowisko i to nie tylko w interesie interesie narodowym, ale i w interesie państwa. Jeżeli ani pan minister sprawiedliwości, ani pan prezydent sądu nadziemińskiego w Poznaniu niższym organom sądownym nie zgnają ich przesadnej energii w zmuszaniu stron świadków do robienia zeznań w języku niemieckim, nateż nie pozostaje nic innego, jak stawić przez reprezentację naszą w parlamencie koniecznie wniosek o uzupełnienie § 187 prawa o konstytucji sądów następnym dodatkim:

Interesowany sam z wyłączeniem innych nadających się do tego rodzaju sprawy, o swój znajomości niemieckiego języka i przysługuje mu w każdym razie wolny wybór, jakim językiem przed sądem posługiwac się zechce.

Wniosek taki poprze oprócz Polaków, Francuzów i Dniuszaków każdy Niemiec, któremu dobro prawodawstwa leży na sercu.

Memorandum Biskupa bawarskiego do księcia reagenta Luitpolda.

(Dokończenie.)

Najmiej podpisani bawarscy Biskupi i Arcybiskupi muszą więc wyrazić żal swój najgłębszy nad tem, że bynajmniej nie uwzględniono zupełnie słusznych przedstawień ich tak z r. 1873 w sprawie sącz mieszanych, jak i z r. 1875 w sprawie innych nadających się do tego rodzaju sprawy. Przedstawienia owe złożono przed tronem króla Ludwika II.

Zaprzatynania, które kierowały Arcypasterami bawarskimi przy ocenianiu stosunków skłónych krajowych — a stanowiące podstawę pomienionych prośb i przedstawień znalazły najwyższe zatwierdzenie w otych często wspomnianych słowach Papieżkiej encykliki, w których Ojciec św. tak trafnie charakteryzuje powołanie i uprawnienie Kościoła do pouczania i wychowywania. Oto słowa jego:

„Bardzo niesprawiedliwym jest zamknięcie zakładów i zabranianie wplywu Kościoła, bo sam Bóg dał mu powołanie uczenia religii, bez której nikt dostąpić nie zdoła zbawienia wiecznego. Żadnemu innemu ludziemu stowarzyszeniu nie poroczono tego zadania — żadne więc inne stowarzyszenie nie może sobie dotąd rościć pretensyi. Dla tego też to Kościół uważa powołaniem do władzy nad sobą jedynie prawo i skazyje się musi na pogodynie prawa tego.”

6) Wniosek pozwolił sobie niżej podpisani polecić jeszcze kilka innych spraw poszczególnie episkopu Waszej Król. Wysokości — a tutaj pomoco pożądana znajduje się w rękach prawodawczych władz niemieckiego cesarstwa.

Wasza Król. Mość dowiedziała się już niewątpliwie, jak boleśnie daje się czuć obecnie niezwykły brak kapłanów w wszystkich prawie bawarskich dycezyach. Wiele probostw osierocono, znaczna część pomienionych miejsc kapłańskich czeka na obsadzenie, dzieci nie otrzymują nauki, a w miejscach, w których w gmachach nie odbywa się zwykłe nabożeństwo a wierni nie otrzymują słównie do życzeń swych św. Sakramen-

tów. Jakieżże być to było ułatwienie dla pieszcz dusz, z jaką wdzięcznością przyjąłby każdy niemiecki wierny obywatel obwieszczenie niemieckiej rady związkowej z dnia 20 maja 1873 r. a połowem napowrót owej kongregacyi Redemptorystów, która aż do owego czasu w Bawarii posiadała siedliska a czynna była w sposób ten owoców i błogich skutków.

Równaż wdzięczności zachowałyby dla rządów królestwa bawarskiego wszyscy dobro katalicki, gdyby zechcieli one pozyczyć kroki stosowne ku usunięciu praw wyjątkowych państwa niemieckiego, skierowanych przeciw katolikom kapłanom i zakonnikom.

Poniżej wzięcia podpisani wypowiadają przed Waszą Król. Wysokością wszystkie te tak uproszliwie wyznaczenia i prośby w imieniu własnem jako i imieniu tylu tysięcy współczesnych; równocześnie nie mogą oni przemilczeć tego, że dotychczas podjęta przez niemieckiej ustawy wojskowej trybunały sądy kandydatów do stanu duchownego. W poczyniłem tym i opierając się na zasadzie Kościoła, że służba wojskowa nie da się pogodzić z wykształceniem duchownym i wykonywaniem urzędu duchownego, dotychczas podjęta przez niemiecką prośbę, aby za pośrednictwem królewskiego rządu bawarskiego przepis niemieckiego prawa wojskowego o ogólnęj służbie wojskowej w ten sposób zostały zmienione lub interpretowane — aby kandydatom teologii zupełnie darowano służbę wojskową i stanowiącą przeszkodą do stanu duchownego przez przyjęcie wyższego święcenia.

W ten sposób wyraził poniżej podpisani Arcybiskupi i Biskupi bawarscy jaknajokorniej, ale zarazem w poczuciu świętych swych obowiązków i z całą swierzbą i przekonaniem swe w obec Waszej Król. Wysokości.

Na zakończenie powtarzają oni wraz z naczelnym Pasterzem Kościoła gorącą prośbę, aby Wasza Król. Wys. zechciała usnać, o ile to się tylko da obecnie, przeciwnictwa w prawodawstwie krajowym a powołaniem do stanu duchownego, woli woli przysłać nam prawa. Najmiej podjętych czyniła to w silnym przekonaniu, że z jednej strony tylko wolny, niehamowany w rozwoju Kościół jest w stanie wypełnić swoją misją przekazaną mu od Boga i zważywszy we wspólnej pracy z władzą państwową o wielki sumpt przywrócić do anarchii — że z drugiej strony żadne inne wyznaczenie nie będzie mogło zład braci słusznego asumptu do skarg i utyskiwań; żadne religijne stowarzyszenie bowiem nie może żądać, aby Kościółowi katolikom oddano prawo wolności. Niżej podpisani nie chcą wcale nieograniczonej swobody Waszej Król. Wysokości i oddają się biologicznej nadziei, że Waszej Król. wypróbować, głębięj mądrości i ogólnie sławionej sprawiedliwości aby się szczerzyli przeprowadzić obite w owoce dzieło pokój; łączą oni z tem niewzruszająco nadzieję, że Wasza Król. Wys. przy końcu Enghilki; że katolicyk lud Bawarii, oczekujący się od wieków prawdziwie dzieciem przywiązaniu i miłości dla rządów swoich starodawnych i całego królewskiego domu, z podwójną wdzięcznością przyjęcie każde ustępstwo na korzyść państwa i prawa jego, w tymże wierzmy współpracować ob będzie we wszystkich, co pobozny umysł i ojcowski serce szlachetnego reagenta rozpocznie i przeprowadzi dla dobra kraju, dla chwały i przyroki królestwa.

Najmiej podpisani Arcypasterze królestwa konieczą uroczyście obietnicą, że bliższe ufoję Kościółowi i wiernym Ojczyźnie najbogatszych łask na Waszą Król. Wysokość, na cały dom królewski i na ukochaną bawarską ojczyznę. Z najmniejszą zobowiąznością pozostają Waszej Król. Wysokości

- † Fryderyk, Arcybiskup Bambergu.
- † Antoni, Arcybiskup Monachium i Frejzingu.
- † Franciszek Leopold, Biskup Eichstaettu.
- † Ignacy, Biskup Ratysbony.
- † Jozef Jerzy, Biskup Spizu.
- † Paweł, Biskup Augsburga.
- † Franciszek Josef, Biskup Wyrchowa.
- † Jozef Franciszek, Biskup Pasawy.

Frejzingu, dnia 14 czerwca 1888 roku.

Względem na zachowanie konstytucji i prawa korony, raczył po jednakiu obstaraniu owego pisma reolent król. ministera spraw wewnętrznych dla spraw kodyfikacji i skłónych, iżby na nie w następujący sposób odpowiedziało:

Religia i moralność nie są jak jedynie istota i ostatecznym celem Kościoła, są one jego podwójnym porządkiem państwowym. Państwo samo w sobie nie mały interesu w tym, aby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Tenże zasadę powołowały, raczył Jozef Król. Wysokość, stowornie do życzeń bawarskich Arcypasterzy i skunokrejęjacy poczynienie przez podpisane król. ministerstwo stanu przy obrachadach nad budżetem dla 10-go pieroła finansowego przyrzeczenia, Najbardziej rozporządzi, iż wyrażone wyznaczenia zostały w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Przy obstaraniu obwodowych inspektorów skłónych oraz przy wydawaniu ważnych rozporządzeń ze sfery szkolnictwa, w tymże w praktyce nie wykonano, ażeby w narodzie zachowały i pielęgnowały był zmył religijny. Mianowicie przewidziany jest rząd królewski, że dla dobra państwa wielkie ma znaczenie religio-moralne wychowanie młodzieży.

Dziś rano zakończyła żywot doczasny, opatrzona kilkakrotnie sś. Sakramentami s. p.
Augustyna Maszewska
 przeżywszy 72 lat. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, o czem krewnym i znajomym donosi
ks. prob. Kozielski.
 Pochowanie, dnia 15 kwietnia 1889.

Königliches Marien-Gymnasium in Posen.

Das neue Schuljahr beginnt **Donnerstag, den 25. April.**
 Die Prüfung und Aufnahme neuer Schüler findet **Mittwoch, den 24. April, von 9 Uhr ab** statt. Während der Ferien nehme ich Anmeldungen wochentäglich von 12 bis 1 Uhr entgegen.

Dr. Meinertz.

Czciogodnemu nieznanemu dobrodziejowi zasylan serdecznie „Bóg zapłać.“
K... P... z T.

Towarzystwo narodowe hipoteczne kredytowe w Szczecinie

udziela pożyczek na posiadłości miejskie na pierwsze miejsce, a na wiejskie i po landszafie. (1057)
 Wnioski przyjmuje agent generalny:

Julian Reichstein

w Poznaniu, św. Marcina nr. 62.

Porter

Imperial Stout, Extra Stout, Pale Ale i Bourton Ale wywaru marcowego od panów Bass & Comp. z Londynu odebrał i poleca w oryginalnych okseftach i butelkach po cenach hurtownych, (1524)

A. Cichowicz.

Heyducki & Eichstaedt

Poznań, Bazar

połączają

(229)

Ornaty od 50—1000 marek,
Kapy od 75—1,500 marek,
Bursy, stuly,
Materye wełniane, jedwabne i ziotolite we wszelkich kolorach kościelnych od najtańszych aż do 200 mrk. za metr
Chorągwie gotowe,
Wielki wybór kobiercy smyrneńskich, Tourney i brukselskich.
 Ceny bardzo przystępne, a za gotówkę odpowiedni rabat.

Aparaty gorzelnicze

najnowszego systemu, wywar góra odchodzący; odznaczające się predkiem i dobrem odpalaniem zacieru i lutru, również jak trwałością i taniością; wydające okwitów do życzonej wysokości, poleca (1480)

J. ZIOŁKOWSKI,

fabryka wyrobów miedzianych w Jarocinie.

Reparacye i przerabianie starych aparatów wykonuje najakuratniej i najtaniej. Świadectwa polecające aparaty przemienne budowane, jako też rysunki i kosztorysy przesyłam na żądanie bezpłatnie i franko.

Wielkiej oszczędności kapitału

dopełnia każdy, kupując do wypraw, w miejsce kosztownych srodek, dziś po najpierwszych domach w powszechnym użyciu byłego, na białym metalu grubym pokładem srebra podciętego sznurce, siłowe ze słynnej fabryki **Christie & Co. w Paryżu.** Udowodniwszy w zeszłym ogłoszeniu dostarczenie cyframi wynikające z zakupu korzyści, polecam sznurce te (do wypraw ulżone w pudrach) lub bez, w dwóch różnych fasonach; pastowanym i gładkim, po następujących oryginalnych cenach fabrycznych:

12 łyżek stołowych 27,60 12 łyżek do kawy 4,40
 12 widelcy 28,80 1 łyżka półmiskowa 7,20
 12 noży 28,80 1 łyżka wazowa (biała) 1,20
 12 ławczek do noży 13,20 mrk.

Cały ten komplet najniezbędniejszych w codziennym gospodarstwie domowem użytecznych sprzętów kosztuje razem 130 marek.

Przez wymienionych sznurców, których uznana dobroć, podjęta na wieletkiej trwałości czyż zachowane i techniczy zbytościem, zwracam uwagę na wielki wybór innych, również do praktycznego użytku służących przedmiotów.

Wszelkie repara. e i posrebrzania użytych sznurców wykonuję po możliwie tanięj cenie. Stare srebro przyjmuję w zamian po kursie dzisiejszym. (1492)

J. Stark, Poznań, Wilhelmska ulica 21.

Specjalny skład wyrobów z alfidny i sprzętów kościelnych.

Do konserwacji płci
 i usunięcia nieczystości skórnych zaleca się mydło ihtylozowe przeciw uporczywym liczkom, czerwom i plam i nosów, jak również na cierpienia reumatyczne, kawałek ps 75 fen. polecone przez tajnego radcę Prof. Dr. Volkmanna i tajnego radcę Prof. Dr. Nusbauma i Radziawera mydło jedłowe-eanatylozowe znakomite skutkujące na reumatyzm jako do datek do kąpeli i mycia, kawałek po 50 fen. Bergmanna mydło brzożowo-balsamiczne, Bergmanna mydło na młok iłitaczny, mydło smarowcowe siarczane i wazelinowe, szttka Łyżadego po 40 fen., nado Eau de Lys, me dyszyna woda na piegiłł. 2 mk., Ryszarda Gröndera puder łabodzi pudrełko po 60 fen. i 1 mrk. Goldcreame salfylozowo-wazelinowe puszka po 1 mrk. Drobnie migdałowa ołrąki na upiększanie płci puszka po 40 i 75 fen. (628)

Czerwona apteka, w Poznaniu Rynek 37.

Plaszcz nieprzemakalnie

W. A. Kasprowicz
 Fabryka gumy i bandaży

Do sprzedania:

12 ksiąg „Przyjaciela Ludu“ wyd. Łeszno 1839—1849.
 cała biblioteka Turawskiego i wiele innych dzieł.
Rybaki nr. 7, parter na prawo. (1607)

Niezawodny Rezultat!!

Kto chce dobra swe sprzedac lub kto chce dobra kupic...
Agent dobro LUBRA w Poznaniu

Parcelacya.

Oznajmienie przedwstępne.
 Niniejszem pozwalamy sobie donieść najuprzejmiej, że objęliśmy dobra rycerskie **Sobiesiernia i Pieczyska**, 10 kilometrów od Luowroławca oddalone, a 4200 morg. dobrej ziemi i łąk obejmujące, celem rozsprzedania ich w udziałach mniejszych, czyli parcelach. (1520)
 Podajemy ten naszym przedsięwzięciem rolnikom sposobność nabycia dobrej ziemi w udziałach dowolnej wielkości a pod najkorzystniejszymi warunkami i to w okolicy znanej jako najlepsza.
 Termina sprzedaży, które w miesiącu maju się odbędą, ogłosimy w czasie najbliższym.
 Szczegółowe wiadomości udziela zastępca nasz pan **Izydor Abrahamsohn w Inowroławiu** i pan **R. Wyszczynski** tamże, już teraz.
Ludwik Kronheim **Felix Cohn**
 z Szamocina. z Szamotuł.

Wyższa szkoła żeńska

prof. Mottego
 rozpoczyna rok szkolny **dnia 25 t. m.** Tegoż dnia po południu odbędzie się egzamin wstępny nowych uczennic. Zgłoszenia przyjmują (1495)
 Plac Piotra nr. 3. **A. A. Danysz.**

Nowy kurs nauk

w mojej wyższej szkole żeńskiej rozpocznie się **dnia 26 kwietnia.** Egzamin wstępny nowych uczennic **dnia 25-go kwietnia** o godzinie 3 ciej. (1606)
Anastazyja Warnka,
 5-ty Marcin nr. 1.

Pasy skórzane,

parczano, bawelniane, gumowe i z sierci wielbłądziej, **Płyty, węże i sznury gumowe,**
Opakunki asbestowe, talkowe i asbesto-graftowe,
Wszelkie artykuły techniczne dla gorzelni, browarów, fabryk i t. d. (1394)
Nakrycia gumowe stołowe rozmaitej wielkości i gatunku,
Fartuszki dla pań i dzieci własnego wyrobu,
Lalki i piłki gumowe poleca po najniższych cenach
W. A. Kasprowicz,
 Poznań, Fryderykowska ulica nr. 4,
 przy placu Sapieżyńskim.
 Fabryka czarnej gumy i bandaży.

Wantuchy do wełny

Niniejszem uprzejmie polecamy: (1447)
 skrzynkowe normalne po Mk. 3,45—4,35 stosownie do wagi okragłe po Mk. 1,80—4,00 stosownie do wagi.
Sznur, szpagat, papier po najniższej cenie.

Płachty żniwne

z Tow-warp (półblania) Mrk. 8 i wyżej, w jednej szttce bez szwu Mk. 12,00.
Worki drilichowe w dobrym gat. po M. 1,00, 1,10, 1,25.
Worki jutowe po Mk. 0,85.
Płachty na stogi i lokomobile.
Pasy skórzane, włosienne, bawelniane i parczane,
Gumowe artykuły, oliwa, smarowidło i wszelkie potrzeby do gospodarstwa i fabryk
Orłowski i Sp.,
 Poznań, Wilhelmska ulica 21.

B. Samoliński

malarz dekoracyjny.
 Poznań, ul. Podgórna 13, I p.
 wykonuje wszelkie prace w zakres malarstwa wchodzące, j. n. upiększanie **kościołow,** złoconie obrazów, malowanie obrazów nowych i odnawianie starych. **Maluje salony** w najrozmaitszych stylach, oraz zajmując się obiciem taplowych, jako też pojedynczym tapetowaniem, malowaniem sufitów, ścian, drzwi, okien, podłóg itp. Wykonujemy firmy wszelkiego rodzaju. Upiększamy zewnętrzne domów. Robota gustowna i trwała, ceny umiarkowane (1410)

Na święta wielkanocne

polecam **makę wiedeńską, cesarską** i inne gatunki, po cenach jak najniższych pod gwarancją znanej dobroci, codziennie **świeże młodzię.** (1519)
W. z Bułakowskich Naatz,
 Skład maki, kaszy i wiktuałow,
 Wrocławska ulica nr. 30.

W wielkim wyborze ubrania dla dzieci

polecają (1407)
Z. A. Tułodzieckie,
 ulica Wilhelmska nr. 6, I p.

Drożdże funtowe

znanego znakomitego gatunku, posiadające znaczną siłę fermentacyjną, poleca codziennie świeże egzestujący tu od **przeszło 40 lat** (1508)
Główny skład drożdży funtowych
S. Alexander (H. Kirsten),
 8-ty Marcin nr. 16/17.

Drożdże funt. szczecińskie

najlepsze poleca (1523)
J. N. Leitgeber.
Studenta
 z niższych klas gimn. z korp. ty. cymani i drugim dozowem, przyjęło za 400 marek. **B. Wegner,** Szewska ulica nr. 6. (1498)

Dom. Spławie P. Stary

Bojanów (Alt-Boyen) poszukuje od 1 lipca (1526)
urzędnika gosp. kawalera. — Po nadesłaniu świadectw, na wezwanie osobiste przedstawienie konieczne.
 Do mego handlu kolonialnego, winiarni, składu żelaza i węgli poszukuję zdatnego **subjekta.**
A. Zolnierkiewicz (578)
 w **Zbyszyniu** (Bentschen).

Poszukuje się dobrego **kipra** do hurtownego składu win węgierskich na prowincya. Znajomość handlu kolonialnego pożądana, lecz nie jest warunkowa. Oferty przyjmie Ekspedycya Kuryera Pozn. sub B. A. 1481.